Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 доляри.
Гроші в краю посилати переказами, або чеками „Народної Справи“ — в загранниці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

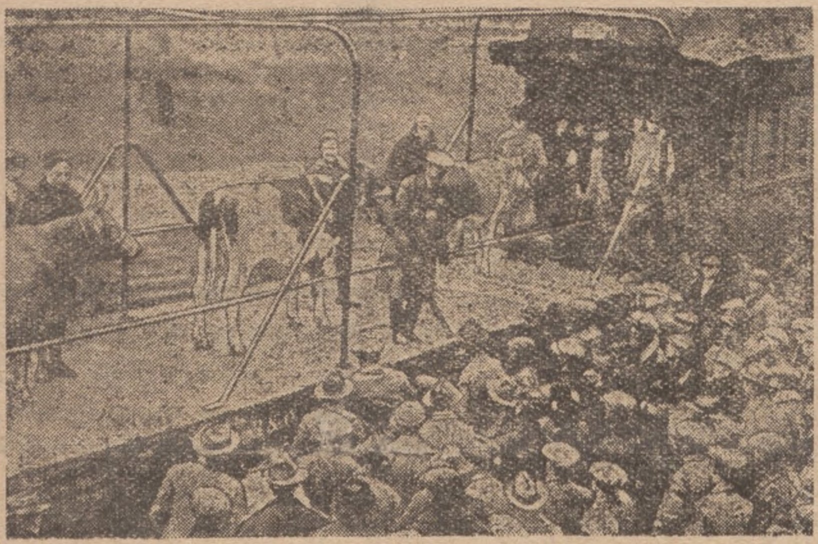
ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 47 (60) Львів, неділя 24 листопада 1929. Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.667 і 154.130 — — Телефон 30—13

Господарська школа у ваґонах.

По американських фармах їздять осінню поїзди, в яких містяться господарські школи. Ці поїзди стають на більших стаціях, куди сходяться фармери і слухають господарських відчитів та вчаться також практично, як ходити коло худоби. На цім образку бачимо такий поїзд, що є рухомою господарською школою, яка їздить з місця на місце. У ваґоні бачимо кілька штук худоби, а коло неї стоять інструктори і виголошують відчити. Під ваґоном стоять цікаві фармери, що прибули навіть з подальших околиць на той господарський курс, що часом триває і тиждень. По скінченню курсу фармери розїжджаються до дому, а поїзд їде дальше, вчити людий кращого господарства.

Приклади гідні наслідування.

Читальня „Просвіти“ в Заболотові влаштувала для 19/X ц. р. вечерниці з танцями під кличем „проч з алькоголем“. Дехто думає, що без алькоголю неможлива ніяка забава. Але вечір в Заболотові минув приємно і весело та приніс 20 зл. чистого прибутку, і ці гроші призначено на читальняну бібліотеку. Цим вечером читальня „Просвіти“ в Заболотові започаткувала звичай обходитися без алькоголю на всіх святах, гостинах і забавах, та надіється, що цей шляхотний звичай пошириться і ввійде під кожду селянську стріху і запобіжить марнованню народнього гроша на горячі напитки. Читальня „Просвіти“ в Заболотові взиває читальні „Просвіти“ в цілому краю, піти за її прикладом і виключити алькоголь підчас своїх забав, фестинів і п., даючи цим способом піддержку всенародній боротьбі з алькоголем — з цим найбільшим ворогом народнього добробуту. — Молодіж з Брусна Старого і Нового п. Любачів, згуртована в „Соколі“ святкувала празник св. Параскеви без алькоголю і вложила 12 золотих на політ. вязнів. (Гроші вислали до редакції). Оба села дуже просять посла Кохана і инших, аби звернули на ті села увагу.

Напад на інжінерів.

Польські ґазети пишуть, що в четвер 18. листопада напали селяни в Явірнику, пов. Стрижів (львівське воєвідство) на інжінерів, котрі там були зайняті при парцеляції ґрунтів. Селяни напали на них з вилами і сокирами і недопустили до того, щоби інжінери дальше парцелювали. Які і чиї це ґрунти і чому селяни не хотіли позволити на парцеляцію, не знаємо. Коли справа вясниться, то напишемо. Може котрий наш передплатник з того Явірника або з сусідного села напише нам, як то було.

Котрих ремісників є найбільше?

Обрахункове польське бюро начислило в цілій Польщі 884 тисячі всіх ремісників. З поміж них шевців є найбільше. бо 204 тисячі. Шкода, що бюро не подало, скільки є добрих шевців.

ПРОТЕСТ

проти переслідування на Україні за Збручем.

Ми писали, що на Україні почала більшовицька влада наново переслідувати всякий прояв української народньої свідомости. Виарештували богато українських учених і діячів, богато молодіжи високих і середних шкіл, а також богато свідомих українських селян опинилося в більшовицькій тюрмі. Більшовики підозрівають тих людий, що вони змовляються між собою в якихось орґанізаціях і хотіли ворожо виступити проти більшовицької влади на Україні, яку тримає силою Москва у своїй залежности. Досі нічого невідомо, про те, щоби справді була там якась тайна орґанізація. Отже виглядає так, що більшовикам взагалі неподобається зріст народної свідомости на Україні і вони виарештовують усіх свідоміших людий, щоби потім без ніякого спротиву вивозити з України усе збіжа і инший доробок не поживу голодній Москві і цілій неурожайній московщині.

Проти цего нового наступу більшовицького уряду на українську свідомість запротестувало наше Українське Парляментарне Представництво, то є українські національні посли. На своїм засіданню 14. листопада ухвалили наші посли резолюцію-протест проти більшовицьких переслідувань на Україні. Посли протестують перед цілим світом проти цеї нової филі комуністичного терору, зарядженого з Москви, яка хоче знищити найкращих і найсвідоміших українців.

Страшний вибух вулькану.

В американській республиці Ґватемалі (на полудне від Мексику) є кілька вульканів. Одні з них вже погасли давно, а другі димляться і часом вибухають. Минулого тижня один вулькан, званий Санта Марія вибух з такою страшною силою, що засипав попелом і горячою лявою одно місточко, віддалене 80 кільометрів від вулькану. Вибух стався так нагло, що не всі люди мали час втікти і тому згинуло понад 400 люда.

Про громадські буджети.

1) Зближається преважна хвиля в життю сільських громад.

На основі польських законів буджетовий рік сільських громад зачинається дня 1-го квітня, а кінчиться дня 31-го березня. Обовязуючі міністеріяльні розпорядки постановляють, що всі сільські громадські ради мають ухвалити свої громадські буджети до дня 1-го січня і переслати їх надзірній владі до затвердження. Начальники сільських громад мають ще скорійше, а саме перед 16 грудня уложити прелімінар буджету так, щоби він міг бути виложений до прилюдного відома на 14 днів перед тим, заки прийде під наради громадської ради. Як бачимо, вже за плечима час, коли начальники громад мають обовязок укладати, а громадські ради ухвалювати громадські буджети.

2) Значіння буджетів в життю громади і народа.

Громадський буджет є тим зеркалом, в якому можна оглядати господарку громади. Вистарчае переглянути громадський буджет, щоби пізнати, яка в громаді є громадська рада. Чи громадські радні є батьками громади, дбайливими про добро мешканців громади і вірними синами свойого народу, чи є вони вітчимами і ворогами громади, що в легкодушний спосіб розтрачують громадське добро, накладають на мешканців громади непотрібні тягарі і призначують з заходів громади підмоги на цілі шкідливі і ворожі нашому народови.

Із сказаного бачимо, як на долоні, що громадські буджети є преважною для українського народа справою. При помочи громадських буджетів може громадська рада причинитися до піднесення і розвою українських господарських і освітних установ і товариств, але може також пошкодити тим товариствам і причинитися до їх нидіння, а навіть завмертя, а за те до розвою байдужих або й ворожих нам товариств і інституцій.

3) Ніхто не має права накидувати громадській раді громадських буджетів.

Великі є права громадських рад в справі громадських буджетів, громадські ради повинні як ока в голові берегти тих прав і не дозволити нікому вмішуватися в громадські права. Громадська рада предкладає вправді своїй надзірній владі, цебто повітовому виділови, громадський буджет до затвердження, але надзірна влада не має права конірувати громадською радою і приказувати їй, на які цілі чи товариства має вона з доходів свойого буджету призначувати підмоги. Повітовий виділ має право вставити в громадський буджет тільки такі видатки, які громада обовязана поносити на основі обовязуючих законів або своїх таки власних зобовязань. Поясню справу на примірі: Колись був закон, що громада мала обовязок поносити частину коштів на удержання державної поліції. Тоді повітовий виділ мав право змусити громаду до поношення тих коштів і вставити відповідні видатки в громадський буджет. Але тепер цей закон не обовязує і тому повітовий виділ не може змусити громаду поносити частину тих коштів. (Ці кошта є в буджеті держави). Таксамо нема ніяких законів і громада не є обовязана призначувати в свойому буджеті підмоги на неукраїнські приватні школи, на неукраїнські захоронки і захисти, неукраїнські читальні, доми, бурси і на инші не наші неукраїнські народні цілі! Коли нікому з українців навіть не прийде на думку, щоби вимагати від польських громад підмог на українські товариства, так само ані польське населення, ані виділ не може вимагати від українських громадських рад, щоби вони підпирали їхні приватні установи. Вже народна приповідка говорить: „кождому ближче є власна сорочка, чим чужий кожух“. Це повинні добре затямити собі громадські радні при ухвалюванню громадських буджетів.

В слідуючих числах ґазети напишу, на які українські цілі і товариства повинні призначувати громадські ради в громадських буджетах підмоги і в який спосіб мають громадські ради по наших селах боронити свойого буджетового права, колиб таке лучилося, що повітовий виділ всупереч постановам закона не хотів би затвердити громадського буджету. Бо хотяй про це і я і другі вже писали у „Народній Справі“, але то така важна річ, що не зашкодить, заєдно її пригадувати, повторювати і пояснювати.

В. Целевич.

Увага від Редакції: Так само подавали ми вже взірці, як писати рекурси від рішень повітових і воєвідських виділів.

Коли можна відмовитися підписати протокол?

Буває таке, що якась влада закидає комусь, що він допустився злочину, та досліджує справу. При досліді списується протокол. Списаний протоком слідчий урядник перечитує та каже тому, з ким його списано, підписати. Треба дуже уважати, аби не підписати неправдивого протоколу, значить такого, в якім візнання написані неправдиво, або неточно Такого протоколу не повинносл підписувати, хочби вас хто силував, грозив а навіть бив. Колиб когось присилували підписати неправдивий протокол, то треба мати свідків на це, що його присилувано підписати.

Заки підписується протокол, можна зажадати, аби йому самому дозволено переглянути і перечитати протокол.

Хто не вміє читати, може, заки підпише протокол, значить положе хрест, покликати когось довіреного, аби прочитав і аж тоді може підписати.

При списуванню протоколу треба завсіди жадати, аби був писаний в рідній мові того, що візнає. В чужій мові написаний протокол візнаючий повинен відмовитися підписати, бо може буде дещо представлене не так, як в дійсности було.

Протокол треба підписувати тісно під візнаннями, аби над вашим підписом неможна було нічого без вас дописати.

324 запомоги по 120 золотих

На суму 38.880 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 319 до 324-ої?

319. Медвідь Епіфаний, Угринів пов. Сокаль, корова впала 29. жовтня.

320. Гнатюк Микола, Текуча пов. Коломия, корова впала 31. жовтня.

321. Турчак Василь, Дашава пов. Стрий, корова впала 2 листопада.

322. Іваницький Степан, Стрілків пов. Стрий, корова впала 2. листопада.

323. Гарапюк Михайло, Дубе, пов. Броди корова впала 2. листопада.

324. Вітрук Василь, Жиравапов. Жидачів корова впала 2. листопада.

Ці всі пошкодовані в день випадку були вже принайменше по місяцеви нашими передплатниками, а їх посвідки свідчать, що вони сповнили всі умови, потрібні для одержання запомоги. Тому признаємо їм запомоги по 120 зол., з тим, що гроші (по стягненю цілорічної передплати) вишлемо за 14 днів.

Кому не можемо признати запомоги?

Осташ Михайло, корова згинула на заразливу недугу „вуглик“, а ми у випадках пошести запомог не виплачуємо.

Сахарко Савка, заплатив передплату до 30. вересня і найдалі при кінці вересня мав вислати дальшу передплату, того не зробив, бо аж 15. жовтня вислав дальшу передплату, а корова впала 27. жовтня. Отже від відновлення передплати минуло заледви 12 днів, а треба щоби минув найменче місяць.

Подяки.

Дальші подяки за отриману запомогу надіслали слідуючі передплатники: Іван Ярмошевич, Біла над Горинію, Віктор Пестрак, Довжнів, Андрій Дубас, Стара Сіль.

Вужі спинили поїзд.

Еспанські часописи подали таку відомість: в Африці, в державі Мароко їхав поїзд через безлюдну околицю. Раптом зачав поїзд спиняти біг, а далі цілковито станув. Виявилося, що саме в той час через залізничий шлях пересувалася череда вужів. Їх богато роздусили колеса, засмарувалися і не могли далі котитися. Аж як вужі перейшли через шлях і шини посипано піском, міг поїзд далі їхати.

Керниця 870 метрів глибока.

Одна хемічна фабрика в Естонії виконала собі керницю на 870 метрів глибоку. Ходило їй о те, щоби мати дуже чисту воду. Копали її цілий рік і коштувала 15 тисяч корон (около 30.000 зол.)

Читання з історії України

Дальші старання і смерть гетьмана Сагайдачного.

(† 25 квітня 1622).

В попереднім числі сказали ми, як Туреччина в році 1620 вислала на Україну величезне військо, щоби знищити Україну й Польщу, бо дуже була озлоблена на козаків, яких уважала за підданих Польщі. Польща звернулася за помочию до козаків і Петро Сагайдачний, тодішний гетьман, згодився дати полякам поміч, бо думав виєднати за те великі полекші не тільки для козаків, але й для всего українського народу.

Треба знати, що в ті часи, то є тому триста літ розгорілися були на заході великі війни релігійні і зачалася трийцятьлітна війна католиків з протестантами, що велася головно в Німеччині і в Чехах. Нині ведуться війни між народами і між державами, а тоді велися між визнавцями ріжних вір і обрядів.) бувало так, що одну віру заступав один народ, а другу другий і хто кого завоював, той накидував побитому свою віру. Це називалося так: „Чия влада, того й віра“.

Коли Польща зайняла Україну, то богато українськоі шляхти перейшло на римокатолицький обряд спольщилося, вірними народови остали тільки ті, що остали при вірі своїх батьків, то є православній, бо всі українці були тоді православні. Згодом зачали напливати на Україну єзуїти і старалися наклонювати людий до зміни обряду на католицький. В обороні православних стали православні брацтва, що засновувалися тоді по ріжних містах (у Львові було брацтво Ставропігійне), а покровителями цих брацтв були козаки, приміром Сагайдачний з усіми запорожцями записався до Київського брацтва. Важною причиною упадку православної віри на Україні був брак вищого духовенства. На Україні почала Польща настановляти униятських епископів і священиків, а православним духовенством не журилася.

Саме в році 1620 переїжджав через Київ ерусалимський патріярх Теофан і Сагайдачний попросив його, щоби він настановив українцям-православним митрополита й епископів, бо одні з них повмирали, а другі перейшли на унію, отже нижче духовенство остало без вказівок і науки і підупадає віра. Патріярх висвятив тоді митрополитом київським ігумена Иова Борецького та висвятив православних епископів для Полоцка, Володимира Волинського, Луцька, Перемишля, Холма і Пинська.

Тепер треба було, щоби цих епископів і митрополита затвердив ще польський уряд і сойм. Сагайдачний мав надію, що уряд це зробить, бо Польща знайшлася в великім клопоті. Та послухаймо, що далі було. Весною 1620 року рушили турки на Україну, але коло міста Яссі (у Бесарабії) заступив їм дорогу польський гетьман Жолкевскі з невеликим військом. Він був дуже гордий і тому не хотів просити козаків на поміч, думав, що обійдеться без них. Пристала до нього лише горстка козаків під проводом чигиринського сотника Михайла Хмельницького. Але турки розбили польське військо до щенту. Жолкевского вбили і його голову відіслали в Царгород до султана, другого гетьмана Корецького взяли в неволю. Втікло заледво тисячу поляків, решта згинула. Згинув там і сотник Михайло Хмельницький, що бився поруч зі своїм сином, молодим Богданом, якого турки зловили і взяли до неволі.

Тоді люди на Україні говорили: „Жолкевского вбито, а Корецкого взято, бо без козаків війну почали і казали: не хочемо з Грицями воювати!“

На другий рік рушили турки ще з більшим військом, а тоді поляки звернулися з розпучливою просьбою до Сагайдачного. Сагайдачний вибрався з посольством до Варшави, а там і король і сойм пообіцювали козакам золоті гори: і епископів затвердити і привілеї дати і платню платити і все инше, тільки аби козаки помогли побити турків. Сагайдачний повірив, вернувся на Україну, зібрав 40 тисяч козаків і пішов під Хотин над Дністром, де вже стояли поляки, яких було 35 тисяч. Турків було понад 300 тисяч і вони також отаборилися під Хотином.

Зараз першої ночі Сагайдачний кинувся на турецький табор, щоби пробитися до польського табору, бо між козаками й поляками був турецький табор. Козакам вдалося продертися аж до поляків, але в цій битві Сагайдачний був важко поранений в руку і зараз мусів їхати в Київ лічитися. Турки облягли козаків і поляків і сорок днів тримали їх в облозі, а якби не козаки, які відперли всі турецькі наступи, то польське військо булоби певно і тоді пропало. Нарешті султан заключив з Польщею мир і завернув.

І козакам і українському народови не було з того користи. Поляки знову не дотримали ані одної обіцянки і все остало по старому. До того ще Сагайдачний в рік потім (весною 1622) умер від рани, яку одержав під Хотином. Так завчасу зійшов зі світа цей великий оборонець, що мав високі заміри, помогти Україні. Його поховали в Київі у церкві Богоявленського Брацтва.

Що було по смерти Сагайдачного, напишемо.

ЩО В СВІТІ ЧУВАТИ?

Більшовики

святкували дня 7-го листопада дванайцятьлітну річницю своєї влади, бо 7. листопада цего року минуло рівно 12 літ, як більшовики захопили (р 1917 році) владу в Москві в свої руки. З нагоди тої річниці були в Москві і по всіх инших містах більшовицьких „републик“ великі паради, а ріжні більшовицькі головачі виголошували промови.

Говорив також і комісар війни Ворошилов. Він сказав, що хоч инші держави не люблять більшовиків і чигають на більшовицький уряд, але більшовики того не бояться, бо мають досить війська, аби відперти кождий наступ, а в разі, як терпець урветься, то більшовики самі підуть наступом. Отак страхає Ворошилов цілий світ більшовицьким військом, але не згадує про то, що діеться тепер в більшовицьких републиках і чи більшовики мали би відвагу зачинати тепер нову війну, коли в їх державах нужда і невдоволення і нема згоди між самими провідниками. (Про те, що діеться на Україні під властю більшовиків, пишемо в статті „Протест“.)

Англійський парлямент

радив над тим, чи вже зачати жити по сусідськи з більшовиками, чи ні. Бувший англійський голова міністрів Болдуін, сказав, що хоч більшовики обіцяють, що не будуть в Англії ані в англійських кольоніях агітувати за комунізмом, то слова не дотримують і агітувати будуть. — Покищо ще до остаточної ухвали не прийшло.

Що комуністи рухаються по всіх усюдах, про це свідчать відомости з ріжних країв.

В Берліні

ішли комуністи 7. листопада походом вулицями. Прийшло до сутички з поліцією і була стрілянина. Кількох комуністів арештували.

В Греції

викрили тайну комуністичну організацію, а слідство виказало, що організацію утримував більшовицький посол. Його відкликали більшовики назад до Москви, бо коли його організацію греки викрили, то значить, що він зле списався.

Як жиється людям, а з окрема селянам під більшовицькою владою, свідчить це, що

німецькі кольоністи

які вже сотки літ жили на Україні, в херсонській губернії, тепер утікають з України до Німеччини, мимо того, що вони там уже були дуже гарно загосподаровані. — Ми писали, що на віденськім університеті билися недавно студенти-націоналісти з студентами соціялістами і жидами і через це влада замкнула університет. Подібні

бійки на університетах

були по инших містах, а саме: в Будапешті, в Берліні і в Кракові. На всіх цих університетах дісталося трохи жидам, а польські ґазети пишуть, що в Кракові жидівські студенти самі перші зачіпилися.

В Берліні розпочалися недавно переговори

між німецькою і американською делегацією

про це, які відшкодовання має дати Німеччина Америці. Є надія, що Америка скоро зговориться з німцями, бо вона є більше уступчива, як Франція і инші европейські держави.

20. січня по новім році мають зачатися в Льондоні наради

морської конференції

між пятьма державами, що мвють найбільше кораблів, то є між Америкою, Анґлією, Японією, Італією і Францією. Ходить тут головно про те, аби погодилася Америка з Анґлією і аби потвердили це, про що говорив недавно анґлійський премієр Мекдональд з американським президентом Гувером.

В Палестині

дальше неспокійно. Якийсь араб напав недавно на жидівського лікаря і діяча д-ра Альберта Тіха і завдав йому штилетом кілька ран. Між жидами велике обурення, а це до добра не веде. Араби загрозили, що якби справді хотіли розстріляти тих арабів, що їх англійські суди засудили на смерть, то до Палестини вмашерує 30.000 узброєних арабів з арабської держави за Иорданом і увільнить усіх засуджених.

В Польщі

нема дальших політичних новин. Всі ждуть того 5. грудня, коли має зібратися сойм на буджетову сесію.

Одна литовська ґазета написала, що Пілсудскі хотів чи хоче проголоситися королем Польщі, але польські ґазети це заперечують і пишуть, що литовська ґазета злобно пустила таку качку.

В польських ґазетах є відомість, що польський уряд має небаром написати і оголосити в ґазетах якісь важні відомости і свої погляди на ті події, через які не зачалася сесія сойму ні 31. жовтня ні 5. листопада.

Що чувати в нашім селі

Де були віча, наради і збори?

Дня 20 жовтня було віче в Кінчаках Нових пов Станиславів. Промовляв сенатор Черкавський. Поліція віче розвязала. Про це все, що було на вічу і по вічу в селі Горожанці і в Кінчаках старих наші посли внесуть у соймі інтерпеляцію.

В Рожнятові, Сваричеві і в Струтині (пов. Долина) мали бути 20 жовтня віча послів Струтинського і Великановича, але староство віча не позволило. В цій справі будуть також інтерпеляції Наші посли пишуть, що в Сваричеві і Струтині селяни самі усвідомлюються, бо на жаль місцеві священики нічого не причиняються до освідомлення народу, хоча вже в деяких сусідних селах священики працюють разом з народом.

20 жовтня було віче в Камінці Великій пов. Коломия, на якім промовляв посол Д. Паліїв. 25 жовтня була довірочна нарада в Печеніжині, а 26 в Коломиї, де говорив також посол Паліїв. 27 жотня приїхав посол Паліїв на віче до Раківчика (п. Коломия), але це віче розвязала поліція через галабурду, яку викликала жмінка темних людий. Того самого дня відбув посол Паліїв довірочну нараду в сусіднім Товмачику що колись був кацапський, а тепер свідомий і патріотичний.

15 жовтня мали відбутися в Бродах Загальні Збори Філії „Просвіти“. Та як тільки збори розпочалися, прийшли делеґати староства і розвязали Збори. В цій справі внесе посол Великанович інтерпеляцію в соймі, бо на загальні збори статутового товариства, в яких беруть участь члени товариства, не потреба зізволення староства ані поліції, з делеґати заштували, чи філія має позволення на збори.

—o—

Освітно-господарські наради. В місяці вересні відбулися в Старо-Самбірщині освітно-господарські наради в Недільній, в Березові, Стрільбичах, Нанчілці, Лаврові, Старім Самборі, Стрілках і Лопушанці. Подібна нарада відбулася дня 6-го жовтня в Бусовисках. На всіх нарадах мав освітно-господарський відчит Осип Турянський.

ДОЛИНЩИНА: 27-го вересня відбулася ширша довірочна нарада в Небилові Того самого дня посол М. Струтинський взяв участь у довірочній нараді лісових робітників у Перегінську, яких стараються перетягнути на свій бік долинські „пепесівці“ (польські соціялісти).

В Камінці, пов. Сколе свідомість росте мимо деяких колод і очернень зі сторони коршмаря. Молодіж присягає, що не буде пити горівки. Честь таким людям

В Добрівлянах, пов. Стрий іде гарна праця по всіх культурно-освітних товариствах. 30. червня обходило село ювилейне свято 25-ліття читальні „Просвіти“. Власти розвязали місцевий „Сокіл“ проти цего внесено рекурс.

В Старгороді, пов. Сокаль недобре, бо місцевий війт, який перед виборами показувався щирим українцем, тепер не дуже зважає на волю громади і читальні, яка міститься в громадськім домі, перешкаджає працювати.

З Козівки, пов. Бережани пишуть, що деякі місцеві хлопці залицяються до дівчат кольоністів і страшно калічать свою мову, хоч ті дівчата самі сміються з них Встидайтеся, парубки!

З Ілинець, пов. Снятин пишуть. що життя культурне упадає а люди не горнуться до праці. Ратуймо Народний Дім і Кооперативу. Дивно, що уряд громадський терпить у селі таке піяньство і збитки, які діються.

В Чорнокінцях Великих, пов. Копичинці відбулося 1. IX красне свято Лугу при співучасти сусідних Лугів і Соколів. Були перешкоди, але люди спокійно закінчили свято.

Переписка і всякі поради

Автор вірша з с. Хотинець, п. Яворів. Вірш дуже добрий і складний, але бувби сконфіскований. Не підписуйтеся як Сорокатий, лише иншим назвищем. І пишіть про якісь цікаві свої пригоди (але дотепно обдумані), а не продовження пригод Сорокатого У вас є талан.

Дописувач з Городна — ваше письмо годі прочитати. Змилуйтеся і пишіть виразно.

Допис з Немрівки, п. Радивилів. Так само **Допис з Чижикова:** Пишете 4 стор. аркуша густо олівцем — хто це може прочитати?

Т. К. Костопільщина. І. Сорокатий не хоче вгодитися, аби ми містили його фотоґрафію, — і каже, що на це має важні причини, про які колись напише „до складу й прикладу“.

о. Т. Б. Гребенці. Власне оба чеки важні і їх числа видрукувані все на першій стор. під титулом ґазети.

Н. Б. Гребенці. Про Вашу справу ми вже писали Як скінчиться розправа, напишіть, який вирок.

Допис Тишківці. Дописів, писаних олівцем і то ще на обох сторінках — не містимо.

Хома з Загвіздя. Піде пізніше.

Допис з Княгинина. Просимо це написати звичайно, не віршом, бо це звичайна допись.

Ф. Павлюк в Острівци коло Гвіздця. Як є свідки, що комісар Вас обидив, то подайте його до суду. Це Ваша особиста справа.

М. З. Збара. Колись прийде на чергу.

Допис з Конюхів, олівцем писаний, нечиткий. Напишіть виразно.

Допис з Переволочного — годі прочитати,

І. Т. Альфредівка. — Дещо буде поміщене.

—o—

876 ІНВАЛІДІВ УГАЖДЕ

на поміч громадянства в місяці листопаді. — Фонди на допомогу для них вичерпані. — Не допустіть до того, щоби наші інваліди попали в нужду.

Коні дуже подешевіли.

На львівській торговиці продають тепер коний за безцін на мясо для біднійшого населення. За старого малого коня платять 25 до 30 зол. Середно добрий кінь коштує коло 100 зол.

Декуди радять собі селяни в такий спосіб проти цеї дешевизни: не продають коня, тільки ріжуть його, продають шкіру а мясо вудять і годують ним свиний та курий. Годовані мясом і вареною бульбою свині ростуть як на дріжджах. Передусім тепер, як свині дорогі, варто так користати з дешевих коний, Один дідич-німець в полудневій Галичині що тижня бє в такий спосіб по кілька коний куплених на торговиці за безцін.

В МІСЯЦІ ЛИСТОПАДІ ВСІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ „НАРОДНОЇ СПРАВИ“ МАЮТЬ ВИРІВНАТИ ПЕРЕДПЛАТУ ДО КІНЦЯ 1929 РОКУ.

До складу й прикладу.

Пан радца в Торбинцях

Я писав вам, як письма я не хотів прийняти, що на нім такий був адрес: „В. Пан Ян Срокати“.

І вийтую так ще з тиждень, аж в другу середу дістаю письмо з повіту, солодше від меду.

„Юж вам пишемо по руску: Іван Сорокатий най покине вже натихміст в селі війтувати. Най віддаст свою печатку, а йому для зміни буде зараз Ян Кендзьорек комісарем ґміни!“

Я письмо тото читаю, у двоє складаю, — шусть у столик, і що буде, спокійно чекаю.

І приходить Ян Кендзьорек і просить „мней-венце“, щоб печатку передати нині в його „ренце“.

А я кажу: „Передав би, Кендзьорко солодка, але, вибач, рука в тебе трохи за коротка!“

Образився мій Кендзьорек, чмихнув до старости, приїжджає: „Бендзє следство!“ гримнув мені в злости.

Я чекаю того „следства“, аж в суботу рано — хто то їде перед уряд так нагло, нежданo?

Я дивлюся, це мій радца! З хати вибігаю: „А, витаємо з дороги!“ ввічливо витаю.

Але радца розкричався: „Прошев без ґаданя, я пшиєжджам для сціслеґо ту уржендованя!

„Досталісце хліб у руки, било сев шановаць, а ви зараз муселісце юж політиковаць! Я сам сев юж ушешілем, жесце вишлі в людзе, а вам еще штукі в ґлове, так добже не будзе! Чемусце не услухалі з повяту наказу і Кендзьорце не оддалі печенці одразу?“

А я кажу: „Пане радцо, не треба кричати, бо захрипнете й лікарство мете купувати! Чому я не здав печатки тай не уступився? Я ще не впав на одвірок, щоб так осмішився! Мене вибрала громада тай печатку дала, тож громада є й на теє, щоб печатку взяла. А ви можете із війта мене касувати, як би я не по закону щось хотів зділати. Якби я вчинив злочинство, якби я був злодій, якби я громаді шкодив, — але так, то годі! Скажіть мені, файний пане, що зробив я злого, що зробив проти закону або що шкідного? Як це мені докажете, не питаю решту, дам печатку і піду самий до арешту!“

Так я кажу, а тут радні стали надходити: „Ми не дамо свого війта, що то говорити! Рекурсуєм до „видзялу“ і до Трибуналу, не на кару заслужив він, але на похвалу! Вся громада вже два тижні лекше віддихає, наше село, хоч Торбинці, з торбів вилізає“.

— „А цо ви, пане Кендзьорек, на то повядаце? Чи на пана начельніка які довуд маце?“.

— „Та я пане ніц — он ніґди на мнє не подбужа, хоцяж, відзі пан я еден а їх венкшосьць дужа. І для теґо, хоцяж уржонд мне би тен оддалі, бендзе клопот, бо не бендов мнє тутай слухалі“.

— „Ну, то я сев еще спитам цось у постерунку і поврунцев до повяту для зданя мельдунку“.

— „Їдьте, поночку, щасливо, в нас тепер дороги кращі, як у тім Парижу, не шкодять на ноги. Всюди сухо, й там, де була баюра велика, — і пянюг в селі нема вже, чи це — політика?“.

І поїхав наш пан радца собі в супокою, а я далі на війтівстві у Торбинцях стою.

Жду день, другий, а з повіту нічо не чувати, а про дальше ще напишу:

Іван Сорокатий

НОВИНКИ.

Календар на тиждень

Листопада 24—30.

24. Неділя, 22 по Сош., Міни, Віктора.
25. Понеділок, † Йосафата, Ніля. (Івана, Мил., Ніля)
26. Второк, † Івана Золотоустого, (Івана Золот.)
27. Середа, † Филипа, Пущен. (**Филипа ап.**)
28. Четвер, Гурія, Самсона
29. Пятниця, Ап. Матея єв. (**Ап. Матея**).
30. Субота, Григорія ,нек.

Увага! Тут подаємо свята греко-католицького обряду, що звичайно є тотожні з православними. Колиж у якийсь день припадає у православних иншого святого, аби коли припадає урочисте свято, підчас коли у греко-католиків свята нема, то це православне свято зазначуємо в скобках (—).

Зміни місяця.

Повня була 17. листопада, нів буде 1. грудня.

Як нарід приповідає:

— Ворога напій і нагодуй, а ворог ворогом.

— Брат братом, а рахується, як жид.

— Брат собі рад.

— Не рад брат брату, а його шмату.

— Забий діру, собака не полізе.

— Поможім! Виділ Читальні „Просвіти“ в Лолині задумав будувати Народний Дім, де найдуть приміщення всі українські установи нашого села. Тою дорогою звертаємося до щирих українських сердець о добровільні жертви на ту ціль Американські часописи проситься о передрук. Гроші слати на адресу: Василь Тисяк Рижаків, Лолин п. Велдіж, повіт Долина.

— Українська порадня Матерій у Львові, вул. Ходоровського ч. 15 розпочала поширену діяльність під проводом д-ра О. Прийми, як начального лікаря.

Отворено відділи:

1. Внутрішних недуг (д-р Прийма, д-р Барвінський, д-р Могильницький) від 9-10.
2. Ортопедичний д-р Могильницький від 9-10.
3. Дентистичний д-р Баранецький від 3 поп., в понед., середу і суботу лікар-дентист Стонська від 12-1.
4. Кварцева лямпа та ортопедична руханка від пів до 4-ої поп. д-р Могильницький. 1951.

— Умер сенатор Михайло Черкавський. В середу 6. листопада вмер у Львові в лічниці в 51 році життя бувший сенатор Волині б. п. Михайло Черкавський. Покійний був дуже щирим і неустрашимим народним діячем, що ще за царських часів ширив на Волині народню свідомість (був у Луцьку ґімн. учителем). Сенатором до польського сойму був вибраний в р. 1922 і був ним аж до 1926, а це своє становище використав гідно також для того, щоби внести поправу долі рідного народу. В пятницю 8. листопада поховали Покійного на личаківськім цвинтарі у Львові. На похорони були знайомі, приятелі і богато свідомих людий, що знали про великі заслуги помершого. Покійний осиротив жену, сина і дочку. Вічна і світла Йому память!

— Жертви на культурні цілі. До нашої Редакції прислали: Марія Швед ж. Івана 6·30 з., зібраних на весіллю у Івана Струка в Пісочній на „Рідну Школу“ і 8·15 зол., зібраних на Укр. Інвалідів на весіллю у Стефана Шведа в Пісочній. — Мирон Гонзяк з Волосянки малої п. Турка прислав 7·15 зол. на Р. Школу, зібраних на весіллю у Ант. Носача. — Андрій Гавука з Печеніжина зібрав на весіллю в Ів. Чорнокнишa в Рожнові 7·44 зол. і прислав на Укр. Інвалідів. — Кунтий Гриць з Поляни п. Жовква зібрав на весіллю в Івана Родика 5·50 з. на Рідну Школу. Честь тим, що збирали і тим гостям, що не жалували лепти на гарну ціль. Дуже тішимося, що культурних весіль у нас чимраз більше.

— Культурне весілля. На весіллю в домі господаря Миколи Милика в Костятині, сокальського повіту зібрав Петро Милик 8 зол. на Рідну Школу. Честь вам, чесні гості, що порозуміли, що значить для народу рідна школа і не жалували лепти на гарну ціль. Ви знаєте, що чим більше дітий буде вчитися в наших рідних школах своєю рідною мовою, тим скорше полекшає доля цілого нашого народу. Коби то так на всіх весіллях і при инших оказіях було менше горівки і сварки, а більше розуму, то цілому народови скоро булоби веселіще, як тепер є!

— Ветеринарні курси в Луцьку. Філія Товариства „Сільський Господар“ в Луцьку уряджує другі двохтижневі ветеринарно-годівельні курси для селян. Курси відбудуться в Луцьку від 23. грудня 1929 до 4. січня 1930 р. Оплата за курс 10 з., про помешкання й харчі курсанти дбають самі. Зголошення надсилати негайно на адресу: Філія „Сільського Господаря“, Луцьк, вул. Болеслава Хороброго 18.

— Вписи до господарсько - садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Милованню. Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові відкриває з днем 1. січня 1930 р. в своїй господарсько-садівничій школі в Милованню сталу однорічну школу. Наука в школі триватиме від 20. січня до 20 грудня кождого року. Навчання на основі програми, затвердженої Міністерством рільництва. В шкільному році мають ученики лиш 10-дневні ферії в часі Великодних Свят. Оплата за приміщення в шкільнім приюті, прохарчовання і світло виносить 5 долярів місячно; вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі безплатна. Одночасно Головний Виділ проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням в приюті і прохарчованням під такими умовинами: 1. Зголошуватися можуть мущини в віці 16-24 літ, що скінчили найменше народню школу; 2. Кождий ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 пари білля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, коц (накривало) і сінник (ліжка дає школа). 3. Родичі або опікун ученика зобовязуються письменно платити за удержання що місяця з гори. Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько - садівнича школа Т-ва „Просвіта“ в Милованню п. Стриганці н/Дн. До зголо-

УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ

Ч. 1. Львів, дня 24. листопада 1929.

Земля засипляє.

— Мамо, чом так всюди сумно,
Чом пташина не співає?
Тихо в лісі, пусто в полі,
Лист в садочку обпадає...

— То, дитинко, вся землиця
Хоче втомлена спочати,
Ліс і поле в сіру осінь
На всю зиму ляже спати.

— То землиця засипляє
Так, як і втомлені люди?
А що їй, моя матусю,
В сні тім довгім снитись буде?

— Як земля засне, дитино,
Під біленькими снігами,
То весна буде їй снитись,
Лан зі збіжем, гай з квітками.

Юра Шкрумеляк.

ХТО Я Є?

Я є малий хлопець. Я є українець. Я є тому українець, бо мій батько і моя мати є українці. Також мій дідуньо і моя бабуня є українці. Отже і мої братя є українці, а мої сестри є українки. В нашім селі є богато людий, тисячу душ. І майже всі вони є українці. Є лише кілька родин поляків, а кілька жидів. То є инші народи. Ми є нарід український, а вони є нарід польський і нарід жидівський. Ми говоримо по українськи, а поляки по польськи, а жиди по жидівськи.

Є ще на світі й инші народи, приміром: німці, москалі, французи, чехи, італійці, анґлійці і богато инших. Таких людий-українців, як у нашім селі, є на світі дуже богато. Бо ще є тисячі таких сіл, як наше. Отже українців є тисячі тисячів, то є дуже, дуже богато. То є велика сила. Колись напишу докладно, скільки є усіх українців, то значить, нашого українського народу. Я це вичитую з цікавих книжочок про наш український нарід.

Івась Мізинчик.

Листи вуйка Петра.

Перший лист.

Я є вуйко, звусь Петро,
А на назвище Сніжок,
Дуже люблю, вже давно,
Українських діточок.
Бо ті наші любі діти
Милі, красні, як ті цвіти.
Бо ті наші хлопчаки
Як маленькі дубчаки,
А дівчатка, як косиці,
Красні, гожі, білолиці.
Бо ті хлопчики й дівчата
Красні, милі, мов пташата,
Як візьмуться щебетати
То радіє батько й мати, —
Бо ті діти, пишний цвіт,
Наша слава на весь світ!
Тож вас прошу, діточки,
І дівчатка й хлопаки,
Чи більшеньке, чи мале, —
Полюбіть ви всі й мене!
Ви маленькі Василі
І Павлусі й Петрусі,
Семенки тай Андрійки
Івасі тай Данилки,
І Дмитри і ви, Юрки,
І всі инші козаки.
Й ви Тетяни і Марусі
І Парані і Катрусі,
Ви, Олени й Аннички,
Насті, Ксеньки, Юстинки
І Ганусі й Маланки,
Беріть в руки книжочки
І учіться і читайте,
Батька матір потішайте.
Тай до мене ви часом
Напишіть письмо пером,
Може хто з вас мав пригоди,
Зазнав радости, чи шкоди,
А я все буду читати,
І на вус собі мотати,
Як змотаю вус цілий,
То напишу лист новий.

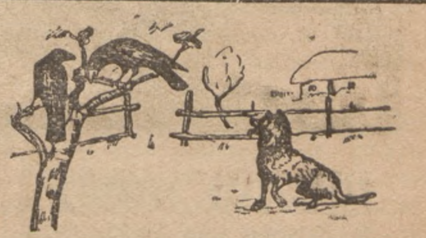
Десь дві ворони дістали вістку,
Що Бурко з хати вкрав добру кістку.
І рада в раду, стали шептати:
„Ми мусим кістку в пса відібрати“!

Пес неграмотний, а птахи вчені,
То зараз кістка буде в їх жмені.
Одна з переду пса зачіпає,
А друга ззаду собі чекає.

Пес гаркнув злісно і кістка впала,
А як собака за птахом гнала,
Друга ворона кістку вхопила,
Сіла на дубі і пса дразнила.

Тепер воронам кістка смакує,
А Бурко ходить і так міркує:
Це чиста правда: „Мудрий дурного
Все перехитрить, хочби й сильного“!

шення належить долучити послідне шкільне свідоцтво, посвідку родичів, що зобовязуються платити за ученика, і значки на 75 сот. навідповідь. Про приняття і день приїзду повідомить кождого Управа Школи до 15. грудня.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.

— **Злочини і випадки.** В Синьковичах пов. Рава руська, застрілив хтось через вікно Юрка Задорожного, як він сидів у хаті писаря Нестора Заугольного. Догадуються, що злочин поповнено через громадські вибори, котрі в Синьковичах відбувалися вже кільканайцять разів· — В Дмитровичах п. Судова Вишня побили непрошені гості Юзьо Барльовскі (званий Мазурик) і Ю. Ґораль на весіллю у Анни Кіт спокійних хлопців, Николу Козака вбили, а Івана Труся смертельно поранили. Обох Юзів арештували. В Жовкві вбив хтось господаря Стефана Васечку.

— **Жидівські способи.** Юрко Кравців з Колоколина, пов. Рогатин пише, що його сусід Мошко Наґельберґ подав його до суду, що він вибив йому шиби, і присягнув на це. Суд засудив Юрка Кравціва на 3 дні арешту, але Юрко вніс рекурс і Трибунал увільнив його від кари, бо Юрко мав 4 свідків, що тої ночі спав і не міг вибити шиби. Цікаво, на що присягав Мошко. Злоба Мошка на Юрка є звідси, що Юрко мав свою крамницю близько склепу Мошка.

— **Подяка землякови.** Читальня „Просвіти“ в Полоннім пов. Сянік складає щиру подяку свому землякови з того села, Іванови Ананевичеви, що з Канади прислав для читальні 14 гарних книжок. Варто, щоби і инші еміґранти пішли його слідами і по своїй змозі підпомогли культурну працю в своїм селі.

— **Згоріло 200 морґів сіножатий.** В білостоцькім воєвідстві була довгий час посуха. Хтось не нарочно розложив на сіножати огонь і не погасив. Від огню занялася трава і згоріла на просторі 200 морґів. Згоріло також 22 стирти сіна.

— **Відкрили зложа вугля в Галичині.** В Козовій, повіт Бережани, копали керницю і натрафили на верству камінного вугля, один метер грубого. Як покажеться, що там того вугля є богато, то коло Козової повсталоб богато ріжних фабрик і копалень.

— **Поліція дістане панцирі.** Поліція дістане металеві панцирі на груди і живіт та малий щит на голові Крім того дістане досконаліше оружжа. Такого узброєння будуть поліцаї вживати при облавах бандитів та при таких службових обовязках, де можуть бути наражені на забійство.

— **Швець вдавав майора.** Звичайний собі швець-полатайко Ян Подгайскі, з Поморя захотів трохи забавитися. Як скінчив військову службу і дослужився до ранґи капраля, виїхав до Тарнова, нашив собі майорські відзнаки і то майора з ґенерального штабу та зачав бавитися. Познайомився з гарними молодими дівчатами і кождій обіцював женитися. Купував богато дорогих дарунків, але за векслі. Кінець кінців поліція викрила обманство та молодого майора-шевця посадила за решітку.

— **Нова своя установа.** На днях відкрито нову ткальню і склад мануфактури п. ф. „Господар“ у Львові, Городецька 101. — Власником цеї фірми є довголітний співробітник бувшої Спілки А. „Полотно“ — п. Іван Завадка. Звертаємо увагу українських широких шарів, щоб піддержати цю одиноку у нас фірму, при закупі всіляких полотен, як також щоб українські продуценти лену та конопель, — збували свій добуток важкої цілорічної праці — тільки у фірмі „Господар“. Солідна й фахова управа ручить за добірний товар й совісну обслугу. — Віримо отже, що наше селянство піде за повищою радою і не дасть обманути себе солодким словам ріжних чужих купчиків.1988

— **Книжки Видавництва „Червоної Калини“:** Зірка, повість з повоєнного життя, Богдана Лепкого. Сторін 181, ціна 3·50 зол. — „Літопис Червоної Калини“ ч. 2. за листопад, стор. 24 (великого формату) ціна числа 1·20, (передплата на квартал — до кінця 1929 року 3·50 зол.) Число дуже цікаве і гарно ілюстроване.

— **Може хто стріне** мого сина, Івана Олійника, умово хорого. що 5. листопада пішов з дому і не вернувся, то най буде добрий і повідомить мене. Григорій Олійник в Бездрівцях п. Бібрка.

— **Пожежі.** В Гряді під Львовом згоріли минулої неділі в добрах ґрафа Скарбка три стирти сіна. Польські ґазети пишуть, що стирти хтось підпалив і що на погорищі знайшли малу жовто-синю хоруговку. — 7. листопада погорів у Завадці п. Сянік господар Василь Стеранка. Сумно, що люди стояли довкола і курили, а ратувати не були охочі. Навіть розікрав хтось богато з уратованих річий. Встид! — В Бариші погорів Теодор Іваґкевич. Згоріло все, і збіжа і паша. — В Любаші погорів Кирило Регеза, все згоріло, крім хати. Шкода величезна.

Лист від молодиці.

Не писала вже я довго до вас, молодиці,
Не гадайте, що ходила де на вечерниці —
Ні, я завжди сиджу вдома і роботу маю —
То зварити, то ушити, тай дров нарубаю.
А кількож то роботоньки досі в поли мала,
І молола, і косила, і сама вязала!
Як ще був мій чоловічок, то ліпше жилося:
І зварила, і робила, і ще зісталося....
Прочитала і книжечку і „Народню Справу“,
Бодай пізно в темну нічку, як часу не стало. —
А тепер мій чоловічок десь аж в Арґентині —
Як поїхав, ще не знаю, як живе там нині. —
Чи веселий, чи здоровий — чи не забуває.
Що тут жінку, тай діточок кількоро він має.
Вечорами не спочину, довгу нитку сную —
Заспіваю і заплачу тай бідна сумую —
Прийде свята неділенька, в церкві помолюся
А над вечір по вечірні в читальню зберуся —
Прочитаю всі ґазети — які ми ту маєм —
Тай про все те, що нас журить, спільно розмовляєм.
А тепер нам ще прислали той „Золотий Колос“,
Посідаємо довкола й читаєм на голос.
Цей календар, жінко, кажу, мусиш його мати,
Хоч би треба тобі було і курку продати.
Та він мало так коштує, що й курка зістане,
Лиш два злоті — на цю суму і бідного стане!
Будеш мати що читати — тай все будеш знати,
Тай ще своїх діток малих будеш научати,
Як то треба спільно жити — разом ся тримати, —
Щоб по чужих Арґентинах щастя не шукати.

Писала молодиця
Ганка з Кидрів Білолицх.

Що по чому.

У Львові, дня 19.XI. 1919
були такі ціни:

Ціни збіжжа ті самі, що попереднього тижня. За двірську пшеницю платять 36 до 37 зл., за селянську 33 до 34. Жито 21 до 22; ячмінь 19 до 20; овес 20 до 21; гречка 26 до 27; просо 28 до 29; кукурудза 24 до 25.

Фасоля біла 80 до 95; краса 53 до 58; кольорова 40 до 50

Паша. В гуртовій продажі сіно 9 до 10, в дрібній 11 до 13; солома гуртом 5 до 6 зол, подрібно 7 до 11; ґрис пшеничний 13 до 14 зол. (подрібно 20 зол.), житний 12 до 13 зол.

Масло, молоко, яйця

Маслосоюз платить за масло експортове солене по 5·80 зол. за 1 кґ., за десерове несолене 5·80 зол., за літру молока ·38-·40 ґр.; за літру сметани 1·60 зол.; за копу яєць 12 зол.

Гроші:

Американський доляр 8·91 до 8·93; фунґ стерлінґів 43·49, французький франк 35, ґр. швайцарський франк 1·72, австрійський шілінґ 1·25, ліра 46 ґр. чеська корона 26 ґр.

СВИНІ: Експортова різня Рукера на Знесіню, платить за беконові свині по 2·10 до 2.30 зл. за мясні 1·80 до 2·10, за товсті 2·20 до 2·35 зл. за один кільоґрам живої ваги. Ціни ті самі, що попереднього тижня.

—o—

Ст. вет. лікар М. Стахурський

Як напарювати та підкурювати худобину

При помочі напарювання та підкурювання можемо лікувати ті частини тіла худобини і місця, які не можна досягнути окладами. Їх треба готовити або з чистої води, або з придатком пахучих зел та инших домішок. Найкраще готовити пари в посуді з водою, до якої треба кинути розігрітий камінь. Пари помагають при пострілі, паралїжу, стриманню мочі, запаленню нирок, пухлині підживоття, підгруддя, припрутня.

Натирання або розтирання (райбовання, угнітання, масовання) мають розігнати застоялу кров, привести її до правильного круження, а то й розігнати її або пригнати з глибини на верх. Такі розтирання помагають при зимних опухах і стверднїннях, кістних наростах, тощо. Також пособляє вода виліченню кольки, охвату, пострілу, паралїжу. Розтирається масується, угнітається або чистою рукою або покропивши захоріле місце терпентиною, камфоровим спіртом, амоняковим мастильцем. Застарілі зимні пухлини і ґудзи треба передтим намастити і добре натерти так званими розводячими мастями. Найліпшою є сіра мasть, що прискорює прочахнення зимних ґузів.

Вміле натирання — масовання, угнітання помагає також при стриманню мочі й запорі (запеченню калу). В одному й другому випадку треба поступити так: обрізавши нігті і намиливши праву руку, посягнути нею у відходову кишку. При затриманню мочі посягнути глибоко й натискаючи доліруч, шукати за мочовим міхуром, який вичувається, як подовгасте тіло, величини голови. Нагнітуючи обережно на міхур, приводиться його незадовзі до вимочення.

При запорі вигортати запечений кал, а опісля натирати ослизлі відходові кишки, чим незабаром приводиться тварину до випорожнення. Не дряпати при цьому ослизлів, не вигортати крови, бо це може привести худобину до загибелі.

Добре розділіть збіжжа і пашу на цілий рік.

Наш господар господарить зі своїми запасами збіжжа та паші так: зараз по жнивах дещо продасть, аби було чим заплатити довги і податки, трохи змеле на муку, а дещо лишає як запас на весну. До Йордану є що їсти. Так само худобині в той час не зле живеться. Аж по Йордані зауважує селянин, що комора і стодола порожна. Зачинається ощадна господарка — піст. Піст для цілої родини і для всеї худобини. А прийде переднівок — то всі голодують. Треба купувати хліб і пашу. Аж тоді переконується господар, що зле господарив. Але вже запізно.

Аби найблищого переднівку знову не було такого довгого і пісного посту для рідні і худобини, треба тепер, в осени, точно обчислити і розділити всі господарські запаси. Треба це зробити так: обчислити кілько хліба та паші зібралося та кілько ще є, кілько потрібно місячно для родинного ужитку та для худоби і порівняти, чи вистане харчів до кінця липня, а паші до половини травня. Як вистарчить, то надвишку можна про-

Ярослав Синий

ПАМЯТКИ СТАРОВИНИ.

В ч. 41. писав я про минувшину Завалова. Тепер скажу кілька слів про околиці. Дуже часто лучається, що деякі наші села мають дивні, або прості назви, а рідко хто знає, звідки ця назва пішла. Дуже часто була досить важна причина, що село, або місточко приняло таку, або иншу назву, а помимо того ніхто про це не знає. Літа минали, наступали щораз-то нові покоління, які лише від своїх предків одержали сухі назви без ніякого вияснення. Не лише села, а також деякі поодинокі місцевости, горбки, або памятники мають назву, яка від чогось важного мусить виводитися.

Подібно є і з моїм селом Заваловом і його околицями. Малі і неясні перекази згадують нам дещо про минувшину і на тім кінець. Полишили нам наші предки також назви, такі дивні, що аж просяться, аби їх вияснити і сказати всім людям, щоби собі не брали все байдужно і щоби поглянули ліпше в ту дорогу і цілу землю і дослідили, що на ній колись було.

З назв поодиноких околиць, які окружають Завалів, можемо сміло сказати, що наоколо Завалова, а також і в самім Завалові розвивався давно на високу міру усякий промисл. На полудневий схід від Завалова, в громаді Середнє є гарна місцевість, названа „Гута“. Щож можемо з цего сказати? Що там була місцевість, де вироблювали скло. Не дуже так навіть давно. Бо ще і тепер, як ореться землю, на тій „Гуті“, то майже за кождою скибою виходять на верх ріжнокольорові скла і склянні посудини, навіть з дуже гарним мистецьким хистом вироблені.

Лише нерозважні люди не хотять собі завдати трохи труду і поглянути в глибину своєї батьківської землі і докладнійше розслідити, що находиться під тонкою верствою чорнозему. Можеби вони викопали цінні памятки нашого промислу і ті матеріяли, яких потрібно до виробу скла? Все може бути.

На полудне від Завалова, меньше-більше на теперішній „Камінній Горі“ находиться нерівна толока. Оповідають нам старі люди, а також свідчать про це і полишені там сліди, що на тім місці розвивався великий гончарський промисл. Ще до ниніту і там викопують ріжні гончарські посудини, як глечики, миски, покришки навіть люльочки і забавки. Минувшого року орав один господар в Завалові свій город на так званих „Ганчарках“ то найшов там може з 20 глиняних люльочок (файочок) ріжної величини. Так на кождім поли близько Завалова можна подібне стрінути і воно нам нагадує, що в околицях Завалова розвивався досить великий промисл. А що з того слідує? Слідує це, що недалеко Завалова мусіли бути більші міста, де ті товари малиби збут.

Знаємо, що близько Завалова є Галич і Підгайці. Лише вони тепер є малі. Можливо, що в минувшині були Підгайці більші. Бо що Галич був великий, то знаємо напевно. Це було столичне місто галицького князівства. На північ від Завалова, виступають великі поклади глини. Кажуть, що в тій частині над рікою Золотою Липою були великі цегольні, про що посвідчають нам ще тепер кусники цегли, які находимо, коли глибше оремо або копаємо ті поля.

Через Завалів провадили досить великі гостинці (дороги). Ще до тепер називають в нас одну довгу толоку „гостинцем“. Вправді тепер туди гостинець не провадить, але назва мусіла взятися від того, що туди вела дорога до княжого города Галича. Так ще много є назв, які свідчать про минувшину. Тому корисно буде, коли кождий пізнає ту землю, котра його годує і на котрій він живе. Нехай кождий назви поодиноких місцевостей собі запамятає і подумає, звідки вони взялися. Варто також, аби люди писали про це до „Народньої Справи“. Бо таким писанням пізнаємо старовинні часи рідної землі, а пізнаючи її минувшину, тимбільше цінимо і любимо рідну землю.

—●—

дати або зужити в який небудь инший спосіб. Колиж не вистарчить, то треба або докупити паші чи харчів, чи старатися заробити, а як не можливе ні одно ні друге, то відразу треба зменшити пайку до такої міри, аби пайка вистарчила аж до нового збору.

Як є замало паші і не можна буде її докупити, то треба взяти ще одну можливість під увагу, чи не ліпше булоб зменшити число худоби, наприклад коний. Нераз далеко ліпше вийде господар, як в осени продасть одного або й обидва коні, а на весну купить знову, ніж має їх цілу зиму годувати. Треба тільки обчислити, що ліпше, чи заощадити паші, а стратити на конях, чи противно, не стратити на конях, а за те стратити на паші. Бо цілу зиму коні дармують і дармо обідають господаря. Обчисліть і виберіть собі меншу страту та після неї поступіть.

Як перезимовується помічні погної

Порожні мішки від помічних погноїв треба чимскорше випрати і висушити. Бо невипрані мішки скоро переїдає кислота погною та їх спалює. Таксамо треба добре вичистити одяг від погною, як ми його підчас роботи запорошили. Як одяг сухий, то вистарчає його добре витріпати, як мокрий, то треба цілий перепрати.

Колиж з осени лишається трохи погною на весну, то його не можна переховувати в мішках. Бо одні погної, як наприклад суперфосфат натягають вогкости і розсаджують та спалюють мішок, другі, наприклад салітра, потасова сіль, розвогчуються та розпливаються.

Помічні погної треба так через зиму переховувати: найперше треба в сухій шопі або стодолі насипати на землю трохи полови аби хоронила перед земною вогкістю. На неї ставиться дошки і на дошки висипається з мішків погної. Купу погноїв прикривається плахтами або папером та зверху знову посипається половою або сухою соломою.

Разом не можна мішати зі собою ріжних родів погноїв, тільки один, бо ріжнородні погної можуть один другого розложити і зіпсути. Тому треба робити стільки купок, скільки мається родів погноїв.

Якби через зиму погної збилися в грудки, то на весні, заки їх мається ужити на поли, треба перед тим розтовчи на порох. Бо всі погної тільки тоді добрі, як вони розтерті на дрібний порох. (Про те, які погної можна мішати, пишемо в нашім календарі „Золотий Колос" на стор. 71).

Памятайте про українських інвалідів!

Впишіться в члени Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові.

Перша українська енциклопедія

(КНИГА ЗНАННЯ)

Кооператива „Рідна Школа" у Львові приступає з початком 1930 року до видання

„УКРАЇНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ЕНЦИКЛЬОПЕДІЇ". (КНИГИ ЗНАННЯ)

Начальним редактором книги є др. Іван Раковський, при ласкавій співучасти наших найвизначніших вчених як, **члени Всеукраїнської Академії Наук:** К. Студинський, В. Щурат, Ф. Колесса, М. Возняк; **професори університетів:** Б. Лепкий, С. Балей, В. Кубійович, М. Чайківський; **члени Українського Наукового Інституту в Берліні:** З. Кузеля, Ів. Мірчук; **члени Наукового Т-ва ім. Шевченка:** В. Дорошенко, Ів. Крипякевич, Р. Цегельський, С. Людкевич, В. Старосольський, М. Панчишин, Юр. Полянський; знатоки господарства дир. Ю. Павликовський, др. К. Коберський; **письменники:** ред. А. Крушельницький, ред. Ф. Федорців, др. М. Рудницький, ред. М. Голубець та **богато инших знавців поодиноких галузий наук.**

Згадана Енцикльопедія обнимати буде приблизно 2000 сторін дрібного, але виразного друку, з доданням около 70 таблиць, з того більш як 20 барвних, крім того до 20 ґеоґрафічних карт (мап) і над 5000 чорних образків, пояснюючих зміст.

Оця перша українська **Книга Знання** всеціло обнимати буде всі галузи людського знання, а перш за все головні відомости про минуле й сучасне нашого Українського Народу та про його матеріяльну й духову культуру і тому вона повинна стати необхідною підручною книгою кождого письменного Українця. Задля того вона й буде написана так загально доступно, що буде зрозуміла кождій грамотній людині.

Щоби уможливити набуття тої **Книги Знання** найширшим кругам нашої суспільности, вона виходитиме місячними зшитками, по 4 аркуші друку (по 64 стор.) так, що в цілости буде біля 25 таких випусків. (Отже ціла Книга Знання буде мати окого 2000 сторін.) Для передплатників буде ціна знижена, а саме: в краю, в передплаті ціна одного зшитка виноситиме 80 ам. центів, то є 7·20 зл., вже з почтовою пересилкою,

Зголошення на передплату приймають на разі: **кооператива „Рідна Школа", Львів, Ринок, ч. 10,** і **„Покутський Союз", Коломия, Народний Дім.**

Всі вплати і виплати доконуються через „Покутський Союз", тому **всі грошеві посилки треба посилати тільки виключно на адресу: Кредитова Кооператива „Покутський Союз" в Коломиї, Народний Дім,** із приміткою: **„На Книгу знания".**

ТОРБИНКА СМІХУ

Шукає рота.

Дуже сварлива жінка посварилася з чоловіком, аж погнівалася і вже три дні не говорила до нього. Одного вечора лягла жінка спати, а чоловік ходить по хаті і шукає чогось. Коли так шукає з годину по всіх кутах, жінка вже не витерпіла і заговорила:

— Що ти, чоловіче шукаєш?

— Ах, я вже знайшов! — сказав чоловік. — Я власне шукав того рота, що його вже три дни не чую. (А.

Дорогий адвокат.

— Пане меценас, мій сусід завязав моєму коневи хвіст. Що маю робити?

— Хвіст розвязати а мені за пораду дати 5 золотих.

Слушний запит.

Один дідич вдавав приятеля селян і сказав до них при одній оказії.

— Най жиють селяни!

Тоді один селянин каже:

— Дякуємо за слово, пане дідич але з чого мають жити?

Має щастя.

— Іване, що тобі є, що ти такий сумний?

— От, біда. Вчора приходжу в ночі до дому, а годинник бє першу годину, а батько мене буком раз бенц!

— О, то маєш щастя, що ти не прийшов, як годинник бив дванайцяту!

Як заохотити людий

НА СЕЛІ, АБИ ЩАДИЛИ.

В 44. числі „Народньої Справи" писалося про те, що ми мусимо зачати щадити, як хочемо видобутися з дотеперішних злиднів. Також писала „Народня Справа", на чім можна щадити. Тепер ще хочемо подати кілька способів, як можна людий заохотити, аби якнайбільше щадили.

Де вже є кооперативна каса, там в такий спосіб можна розбудити охоту до ощадности: Половину з чистого річного зиску, наприклад 300 зол., визначує кооператива на нагороди тим, що найбільше щадять. 100 зол. призначується на нагороди для господарів і господинь. Наприклад одна нагорода 50 зол., 2 по 20 зол. і 2 нагороді по 5 зол. Других 100 зол. призначується для дорослої молоді, одна нагорода 30 зол., 3 по 15 зол. 3 по 10 і 4 по 5 зол.

Третих 100 зол. призначується для дітий шкільного віку на такі нагороди: Одна або дві нагороди по 20 зол., кілька по 10 зол., а решта по 5 і 3 і 2 зол. Для молоді треба визначувати богато менших нагород, аби якнайбільше осіб з них користало. При кінці року розділюється нагороди через льосовання. В нім беруть участь або всі члени кооперативи без ріжниці, скільки хто заощадив, або тільки ті, що найбільше в минулому році зложили на ощадність, наприклад ті господарі і господині, що заощадили принайменше 10 зол., молодь 5 зол., а молодь шкільного віку 2 зол. Аби не можна зложених ощадностий вибрати сейчас по льосованню, можна оголосити, що хто бере участь в льосованню, не може через пів року вибрати своїх ощадностий.

Скаже дехто, що кооператива видасть на нагороди забогато гроший. Це правда, але від тих нагород так зростуть ощадности, що їх дохід не лише покриє цей видаток, але ще дасть зиск. Та найважніше те, що люди заохочені нагородами, зачнуть щадити і вже пізнише весь час будуть щадити і то щораз більше, бо привикнуть до ощадности.

А що робити там, де нема ще кредитової кооперативи? Там повинна таку кооперативу заложити споживча кооператива і призначити зі свого зиску часть гроший на подібні нагороди. Таксамо може зробити читальня.

Навіть новооснована кредитова кооператива може призначити невеличку частину свого капіталу на нагороди. Цей початковий видаток можна буде покрити зі збільшеної ощадности в наслідок тах нагород.

Як вже раз люди розпічнуть щадити і переконаються, що можуть це робити та що ощадність приносить їм великі користи, то дальші ощадности поплинуть самі обильним руслом.

Поясньюйте всім, яку користь має той, хто передплачує „Народню Справу"!

ПОДЯКА.

Люта смерть скосила життя доброго Мужа й Батька, бл. п. Івана Вертипороха, завдаючи нам важкий удар. У тім горю найшли ми велику піддержку в крузі щирих другів і знакомих, тому, йдучи за голосом сердець, складаємо цею дорогою щиру дяку всім, що виявили нам співчуття, чим зменшили нам в значній мірі наш біль. В першу чергу щиро дякуємо Впов. о. Іванові Пелехові, що підчас хороби спішив з радою і помічю та підготовив Покійника в останню дорогу. Не меншу подяку складаємо Вп. Олі Авдикович. За провід в похоронах дякуємо Впов. о. шамбелянові Мих. Цегельському й о. совітникові Іванові Ґлодзінському, вокремаж за зворушливі прощальні слова над могилою о. шамб. Цегельському і п. Денисові Сниликові від учительської станової орґанізації „Взаїмна Поміч“ у Львові. Дякуємо Впов. д-ру ветер. Яросл. Левицькому з Добротвора, управителеві школи з Долини п. Козловському й місцевому учительству, що явилося на похоронах з шкільною молодю. Рівнож щиро дякуємо Вп. Іванові Дідусеві, диріґентові хору і всім співакам, що звеличали сумний обряд гарним співом, а також церковному брацтву, селянам, кревним і знакомим.

Сілець Беньків, 6. XI. 1929.

Леонтина Вертипорохова, дружина; Евген і Ніна, діти.

Відповідальний редактор: Лев Чубатий. Видавець Іван Тиктор.
З друкарні Щасного Беднарского в аренді „Кооперативи Ґрафічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. Телеф. 76-14.